

Оцінка діяльності суб'єктів господарювання аграрної сфери Львівщини

Мета статті - дослідити діяльність суб'єктів сільського господарства на прикладі високоурбанізованого регіону України - Львівської області, економіка якої зорієнтована на сферу послуг, а також визначити основні тенденції та проблеми розвитку місцевих сільськогосподарських підприємств.

Методика дослідження. Використано діалектичний метод пізнання для аналізу останніх досліджень науковців щодо проблематики розвитку сільськогосподарських підприємств у високоурбанізованих регіонах України, а також стосовно зарубіжного досвіду; методи аналізу, аналогії, порівняння та синтезу в оцінці сучасного стану й розвитку об'єкта дослідження.

Результати дослідження. Проведена оцінка показників ефективності діяльності суб'єктів сільського господарства на прикладі Львівської області за 2013-2017 рр. Визначено основні тенденції та проблеми розвитку сільськогосподарських підприємств у високоурбанізованих регіонах України, економіка яких орієнтована на сферу послуг.

Елементи наукової новизни. Набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо оцінки ефективності діяльності суб'єктів сільського господарства в високоурбанізованих регіонах держави, економіка яких зорієнтована на сферу послуг.

Практична значущість. Результати проведеної оцінки показників ефективності діяльності суб'єктів сільського господарства на прикладі Львівської області становлять методологічну базу формування регіонального механізму стратегічного управління в усіх ланках сільськогосподарського виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції з урахуванням природо-кліматичних умов Львівської області та ринкових завдань, які суб'єкти сільського господарства ставлять перед собою. Табл.: 3. Рис.: 2. Бібліогр.: 18.

Ключові слова: валовий регіональний продукт; ефективність; інвестиції; Львівська область; сільське господарство; рентабельність, чистий прибуток.

Павлік Ірина Євгенівна – аспірант кафедри обліку і аудиту економічного факультету, Львівський національний університет імені Івана Франка (м. Львів, проспект Свободи, 18).

E-mail: ira_pavlik@ukr.net

Постановка проблеми. Донедавна високоурбанізовані та високоіндустріалізовані регіони України вважалися годувальниками всієї країни. Величезна кількість об'єктів важкої промисловості була колись зосереджена на сході України (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька та Луганська області), в тому числі розвивалися підприємства з виробництва металу, видобутку руди, а також хімічної та вугільної промисловості. Проте часи змінюються, і нині важка промисловість поступила своїм лідерством сільському господарству, яке розвивають не лише агропромислові регіони України (Житомирська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Чернігівська та Черкаська області), а й регіони, економіка яких зорієнтована на сферу послуг (Львівська, Миколаївська, Одеська та Харківська області).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку сільського господарства на території Львівської області досліджували українські науковці Г.Я. Антонюк, Я.Й. Панюра [1], З.П. Березівський, О.Я. Березівська [2], Г.П. Вислободська [3], Ю. Кіцинюк, Р.П. Параняк, М.В. Вовк, В.В. Петрунів [13], Р.М. Кузьо [6], І.В. Прокопович-Павлюк [8], а також висвітлені в англомовних виданнях [17-20] та враховані в стратегічному плануванні регіону [16]. Водночас роль та значення сільськогосподарських підприємств у розвитку регіональної економіки, зорієнтованої на сферу послуг, вимагають наукової оцінки з огляду на сучасні реалії її формування.

Мета статті - дослідити діяльність суб'єктів сільського господарства на прикладі високоурбанізованого регіону України - Львівської області, економіка якої зорієнтована на сферу послуг, а також визначити основні тенденції та проблеми розвитку місцевих сільськогосподарських підприємств.

* Науковий керівник - В.Є. Швець, кандидат економічних наук.

© І.Є. Павлік, 2019

Виклад основних результатів дослідження. Сьогодні Львівська область відповідно до пропорцій міського і сільського населення у загальній чисельності місцевого населення вважається єдиним високоурбанізованим регіоном Західної України, де процеси урбанізації свого часу були зумовлені перерозподілом місцевого ринку праці на користь промисловості у містах.

Приналежність Львівської області до вищезгаданої групи регіонів зумовлена не лише порівняно високими показниками урбанізаційних процесів, а й показниками обсягів надання послуг та зайнятості місцевого населення в третинному секторі економіки регіону, які перевищують рівень 50,0% (табл. 1):

1. Динаміка зміни показників соціально-економічного розвитку України, в тому числі Львівської області за 2013-2017 рр.

№ з/п	Показник	Регіон	Період					2017 р. до 2013 р., %
			2013	2014	2015	2016	2017	
1	Питома вага міського населення у загальній чисельності, %	Львівщина	60,9	61,0	61,0	61,0	61,0	+0,1
		Україна*	69,0	69,1	69,2	69,2	69,3	+0,3
2	Питома вага сфери послуг у структурі економіки, %	Львівщина	70,3	61,2	67,6	64,3	67,0	-3,3
		Україна	74,4	72,6	71,3	70,5	71,8	-2,6
3	Питома вага зайнятих у сфері послуг, %	Львівщина	65,8	66,9	68,1	67,5	66,6	+0,8
		Україна	66,0	66,9	66,9	67,1	67,2	+1,2

* Середній показник за регіонами України. Умовне позначення справедливе для табл. 1-3.
Джерело: Побудовано за даними [14, 15].

Водночас сільське господарство в 2013-2017 рр. продовжує залишатися вагомим сегментом економіки Львівської області, хоча його частка у валовому регіональному продукті скоротилася на 5,5 в.п. і за підсумками 2017 р. становить 8,4%. Таким чином,

у ці роки діяльність суб'єктів сільського господарства була ключовим джерелом податкових надходжень до бюджету Львівської області, незважаючи на скорочення кількості сільськогосподарських підприємств у розмірі 17,8% (рис. 1).

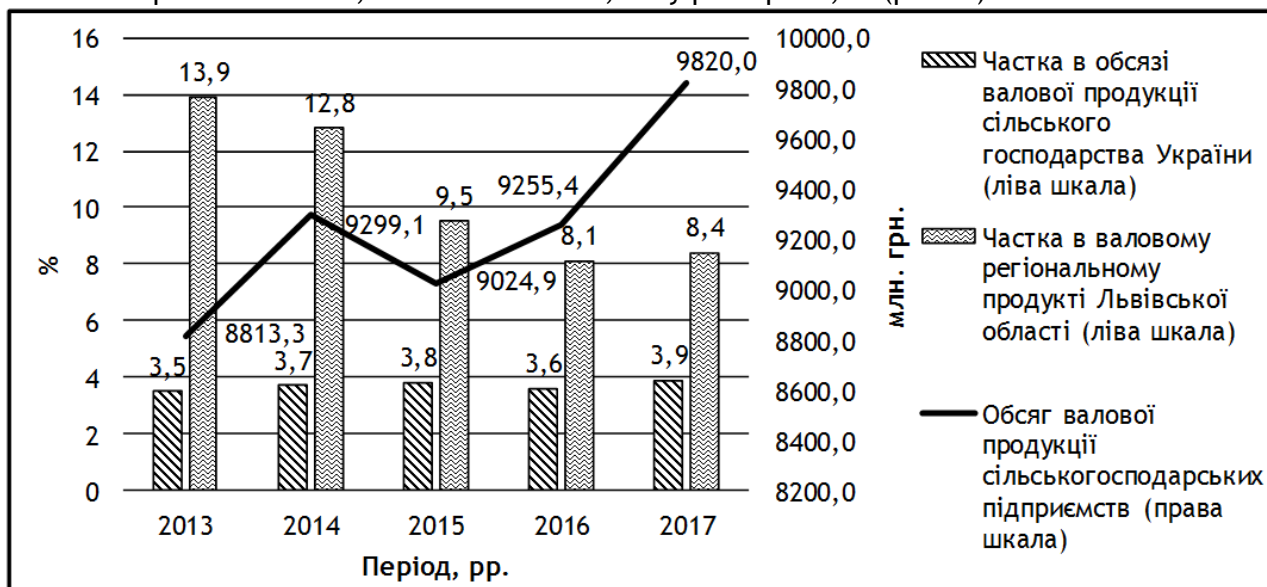

Рис. 1. Динаміка зміни обсягу виробництва продукції сільськогосподарських підприємств у Львівській області за 2013-2017 рр.

Джерело: Побудовано за даними [11, 12, 14].

Варто зауважити тенденцію до збільшення кількості фермерських господарств на 3,4% за одночасного зменшення загальної кількості сільськогосподарських підприємств. Незважаючи на скорочення кількості

останніх протягом досліджуваного періоду, водночас відбулося зростання валової продукції сільського господарства області на 11,4% (табл. 2).

2. Динаміка зміни показників розвитку сільського господарства України, в тому числі Львівської області за 2013-2017 рр.

№ з/п	Показник	Регіон	Період					2017 р. до 2013 р., %
			2013	2014	2015	2016	2017	
1	Кількість сільськогосподарських підприємств, од.	Львівщина	1442	1426	1428	1209	1186	-17,8
		Україна	1817	1848	1815	1908	1822	+0,3
1.1	У тому числі фермерські господарства, од.	Львівщина	786	760	727	788	813	+3,4
		Україна	1265	1323	1292	1347	1365	+7,9
2	Обсяг валової продукції сільськогосподарських підприємств, млн грн	Львівщина	8813,3	9299,1	9024,9	9255,4	9820,0	+11,4
		Україна	7218,0	10057,1	9578,7	10185,6	9966,3	+38,1
2.1	У тому числі обсяг продукції рослинництва, млн грн	Львівщина	5135,9	5683,7	5471,5	5768,3	6166,3	+20,1
		Україна	4613,1	7108,3	6737,6	7402,1	7179,0	+55,6
2.2	У тому числі обсяг продукції тваринництва, млн грн	Львівщина	3677,4	3615,4	3553,4	3487,1	3653,7	-0,6
		Україна	2604,9	2948,8	2841,1	2783,5	2787,3	+7,0
3	Розмір заробітної плати персоналу сільськогосподарських підприємств, грн/міс.	Львівщина	2353,0	2632,0	3934,0	4724,0	7109,0	+202,1
		Україна	2269,0	2476,0	3140,0	3916,0	5761,0	+153,9
4	Обсяг капітальних інвестицій сільськогосподарських підприємств, млн грн	Львівщина	406,7	447,9	649,7	1092,1	1270,9	+212,5
		Україна	690,4	735,5	1172,4	1986,4	2536,0	+267,3
5	Обсяг прямих іноземних інвестицій в діяльність сільськогосподарських підприємств, млн дол. США	Львівщина	39,0	41,5	40,5	37,0	37,8	-3,0
		Україна	27,0	31,1	24,7	20,1	23,4	-13,1
6	Рівень рентабельності реалізації сільськогосподарської продукції, %	Львівщина	36,9	35,9	28,3	21,9	15,9	-21,0
		Україна	11,7	21,4	43	33,6	23,5	+11,8

Джерело: Побудовано за даними [5, 11, 12, 14].

Так, за підсумками 2017 р. сільськогосподарські підприємства Львівської області виробили 3,9% валової продукції сільського господарства України на суму 9820,0 млн грн, тоді як середній показник виробництва валової продукції аграрної сфери по регіонах України - 9966,3 млн грн.

У структурі сільськогосподарського виробництва України, в тому числі Львівської області за 2013-2017 рр. домінує рослинництво, продукція якого становить приблизно 65% валової сільськогосподарської продукції регіону. Місцеві сільськогосподарські підприємства розвивають у Львівській області промислове садівництво, закладають нові інтенсивні плодово-ягідні насадження. Також динамічно тут розвивається дрібне тваринництво (свині, вівці й кози) та птахівництво. Загалом, за п'ять років у Львівській об-

ласті відбулося зниження рентабельності реалізації сільськогосподарської продукції на 21,0 в.п. з огляду на дворазове зростання заробітної плати персоналу сільськогосподарських підприємств, середньомісячний розмір якої в 2017 р. становив 7,1 тис. грн, що перевищує на 1,3 тис. грн середній показник у регіонах України.

Окрім того, варто відзначити дворазове зростання капітальних інвестицій сільськогосподарських підприємств України, в тому числі Львівської області протягом аналізованого періоду, незважаючи на загальноукраїнські тенденції падіння обсягу прямих іноземних інвестицій. За підсумками 2017 р. обсяг капітальних інвестицій сільськогосподарських підприємств Львівської області становив 1270,9 млн грн, тоді як обсяг прямих іноземних інвестицій - 37,8 млн дол.

США, що на 14,4 млн дол. США перевищує середній показник прямих іноземних інвестицій в діяльність сільськогосподарських підприємств України.

Львівська область по державному кордону України межує з Республікою Польща, що забезпечує для місцевих сільськогосподарських підприємств можливість економічної співпраці з усіма країнами Європейського Союзу. Тому для іноземних інвесторів таких підприємств у Львівській області та внутрішніх експортерів сільськогосподарської продукції існує серйозний потенціал транспортування останньої чи розміщення нових площ її виробництва. Так, у 2017 р. найбільші обсяги інвестицій у діяльність сільськогосподарських підприємств Львівської області залучені з Великобританії (в тому числі агрохолдинг «Мрія»), Данії (в тому числі свинокомплекс ТзОВ «Галичина-Захід»), Кіпру, Нідерландів (у тому числі тепличне господарство ТзОВ «Галиція Грінері»), Німеччини (в рамках проекту «Німецько-український агрополітичний діалог») та Польщі (в тому числі виробничо-складські об'єкти ТзОВ «Грін Фекторі Україна») [5].

Іноземні інвестори у Львівській області передусім розвивають органічне виробництво сільськогосподарської продукції, стимулюючи експортну активність сільськогосподарських підприємств не лише в напрямі країн Європейського Союзу, а й до країн Азії та окремих країн Африки. Незважаючи на

низку логістичних проблем (нестача особливого типу вагонів-зерновозів та маршрутів вантажних перевезень у напрямку країн Європейського Союзу), сільськогосподарські підприємства Львівської області не мають нагальної потреби конкурувати з сільськогосподарськими підприємствами з Волинської, Івано-Франківської, Закарпатської, Рівненської та Тернопільської областей через експортну активність оптового ринку сільськогосподарської продукції ТзОВ «Шувар» [7].

Водночас необхідність диверсифікації господарської діяльності в аграрній сфері Львівщини зумовлена тенденціями формування порівняно гарячого та вологого клімату в регіоні, оскільки посилюються ризики втрати поголів'я сільськогосподарських тварин через екстремальні погодні умови, виникає необхідність літнього інтенсивного зрошення, підвищується рівень вразливості сільськогосподарських культур перед новими видами шкідників, інвазивних бур'янів, а також патогенних мікроорганізмів [4]. Тому в період 2013-2017 рр. з метою підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва Львівської області його суб'єктами розширюється та/або змінюється номенклатура й асортимент сільськогосподарської продукції, а також освоюються нові види та напрями сільськогосподарського виробництва. Нижче наведено відносні показники ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області (табл. 3).

3. Динаміка зміни показників ефективності сільськогосподарських підприємств України, в тому числі Львівської області за 2013-2017 рр.

№ з/п	Показник	Регіон	Період					2017 р. до 2013 р., %
			2013	2014	2015	2016	2017	
1	Кількість сільськогосподарських підприємств, од.	Львівщина	1442	1426	1428	1209	1186	-17,8
		Україна	1817	1848	1815	1908	1822	+0,3
1.1	Із них, %: прибуткові сільськогосподарські підприємства	Львівщина	79,6	82,6	84,7	80,8	86,7	+7,1
		Україна	80,3	84,7	88,9	88,4	86,7	+6,4
1.2	збиткові сільськогосподарські підприємства	Львівщина	20,4	17,4	15,3	19,2	13,3	-7,1
		Україна	19,7	15,3	11,1	11,6	13,3	-6,4
2	Площа сільськогосподарських угідь, тис. га	Львівщина	1013,2	1012,5	1261,5	1261,2	1260,8	+24,4
		Україна	1538,0	1660,5	1660,3	1660,2	1659,6	+7,9
3	Середньорічна кількість персоналу сільськогосподарських підприємств, тис. осіб	Львівщина	8,4	8,3	8,6	7,9	8,3	-1,2
		Україна	21,5	21,2	20,0	20,5	19,8	-7,6
4	Обсяг одержаного чистого прибутку, тис. грн	Львівщина	1528,5	2725,1	1439,8	1248,0	1836,4	+20,1
		Україна	969,9	2066,7	5101,0	4099,8	3670,6	+278,5

4.1	з розрахунку на одне сільськогосподарське підприємство, тис. грн	Львівщина	1,1	1,9	1,0	1,0	1,5	+36,4
		Україна	0,5	1,1	2,8	2,1	2,0	+277,3
4.2	з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь, грн	Львівщина	1,5	2,7	1,1	1,0	1,5	0,0
		Україна	0,6	1,2	3,1	2,5	2,2	+250,7
4.3	з розрахунку на одного найманого працівника, грн	Львівщина	182,0	328,3	167,4	158,0	221,3	+21,6
		Україна	45,2	97,7	254,6	199,7	185,0	+309,5
5	Обсяг одержаного чистого збитку, тис. грн	Львівщина	432,7	1479,5	1811,6	508,8	553,6	+27,9
		Україна	417,1	1210,2	1024,5	507,2	532,3	+27,6
5.1	з розрахунку на одне сільськогосподарське підприємство, тис. грн	Львівщина	0,3	1,0	1,3	0,4	0,5	+55,6
		Україна	0,2	0,7	0,6	0,3	0,3	+27,2

Джерело: Побудовано за даними [11, 12].

Протягом 2013-2017 рр. відбулися зміни у співвідношенні збиткових і прибуткових підприємств на користь останніх. За підсумками 2017 р. серед усіх сільськогосподарських підприємств України, в тому числі Львівської області 86,7% були прибутковими. Можливості одержання 1836,4 тис. грн чистого прибутку сільськогосподарських підприємств Львівської області в період 2013-2017 рр. зросли на 20,1% за рахунок збільшення площі сільськогосподарських угідь на 24,4% (у 2017 р. в користуванні знаходилося 1260,8 тис. га сільськогосподарських угідь) та одночасного скорочення середньорічної

кількості персоналу сільськогосподарських підприємств на 1,2% (у 2017 р. на сільськогосподарських підприємствах працювало 8,3 тис. осіб за наймом).

Таким чином, одержаний чистий прибуток сільськогосподарських підприємств Львівської області за підсумками 2017 р. становив 1,5 тис. грн із розрахунку на одне підприємство або 221,3 тис. грн із розрахунку на одного найманого працівника, тоді як продуктивність сільськогосподарських угідь Львівської області залишилася на рівні 2013 р. (рис. 2).

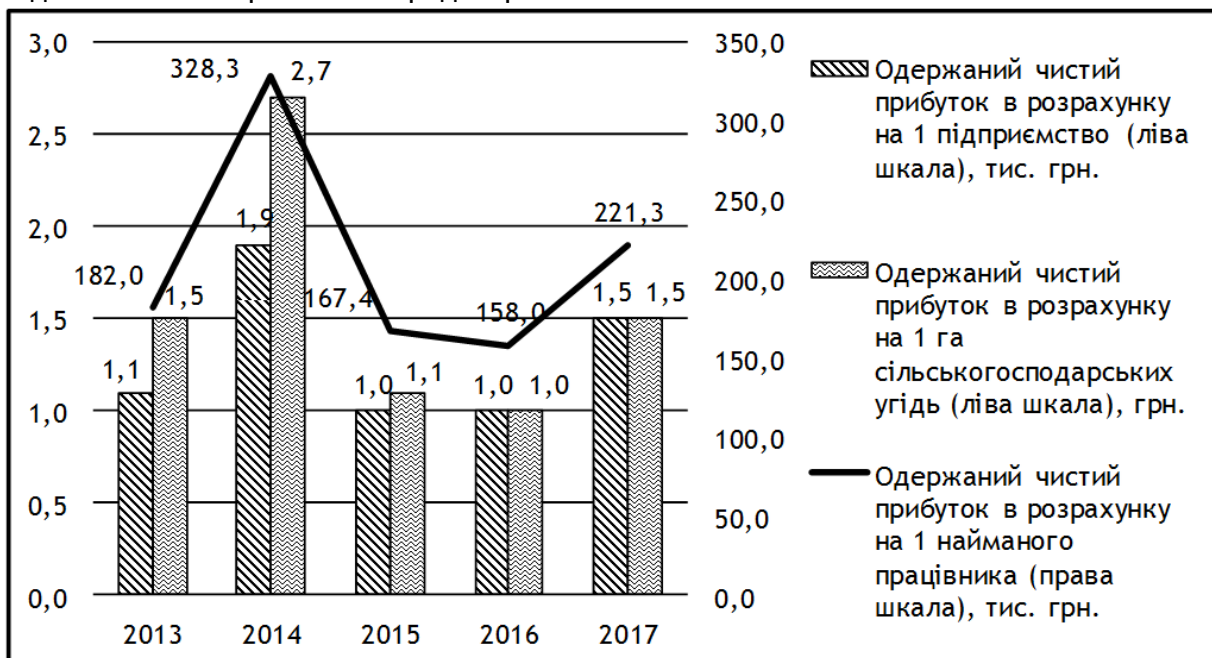

Рис. 2. Динаміка зміни показників ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області в 2013-2017 рр.

Джерело: Побудовано за даними [11, 12].

У цілому простежується нестійка тенденція до зростання показників ефективності діяльності сільськогосподарських підпри-

ємств України, в тому числі Львівської області. Найкраща динаміка досліджуваних показників за період 2013-2017 рр. спостерігала-

ся у 2014 р. через зростання чистого прибутку, одержаного сільськогосподарськими підприємствами Львівської області, на 78,3%. Варто зазначити, що протягом аналізованого періоду ефективності діяльності суб'єктів сільського господарства 2015 р. був найзбитковішим для місцевих сільськогосподарських підприємств, коли негативний фінансовий результат їх господарської діяльності досягнув 1,8 млн грн. Своєю чергою, по регіонах України найзбитковішим виявився 2014 р., коли сільськогосподарські підприємства в середньому зазнали 1,2 млн грн чистих збитків, не в останню чергу завданих процесами скорочення масштабів сільськогосподарського виробництва в Україні.

Загалом на ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області за 2013-2017 рр. впливали такі проблеми розвитку останніх:

суб'єкти сільського господарства Львівської області зазнають збитків через недоліки розвитку місцевої інфраструктури первинної переробки, складського зберігання, транспортування сільськогосподарської продукції, логістики та маркетингу на території досліджуваного регіону;

обмеженість суб'єктів сільського господарства Львівської області у фінансових ресурсах не дозволяє застосовування ефективних технологічних процесів сільськогосподарського виробництва, підвищення рівня їх матеріально-технічного забезпечення, а також розвитку сільськогосподарської кооперації;

труднощі комунікації суб'єктів сільського господарства Львівської області з органами державної влади гальмують розвиток сільських територій та процес реалізації очікуваних реформ у сільському господарстві регіону.

Таким чином, ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області за 2013-2017 рр. формувалася поточною економічною поведінкою останніх під впливом розвитку інфраструктури сільськогосподарського виробництва, обмеженого обсягу власних фінансових ресурсів та оперативності комунікацій з органами виконавчої влади в регіоні.

Висновки. Оскільки економіка високоурбанізованої Львівської області, орієнтована

на сферу послуг, функціонує на ринково-підприємницьких засадах, то кінцевою метою діяльності місцевих сільськогосподарських підприємств є одержання та максимізація прибутку. Проведена оцінка діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області за період 2013-2017 рр. дає підстави стверджувати про її наступні результати.

Суб'єкти сільського господарства Львівської області сприяють розвитку всієї економічної системи регіону, незважаючи на дисбаланс між секторами економіки Львівської області на користь сфери послуг, відображений скороченням внеску сільськогосподарського виробництва у валовому продукті досліджуваного регіону. Водночас рівень розвитку місцевого сільського господарства в 2013-2017 рр. характеризує рівень продовольчої безпеки Львівської області, оскільки сільськогосподарська продукція становить основу споживчого кошика пересічного мешканця. Окрім того, розвиток сільськогосподарського виробництва на території Львівської області зокрема формує експортний потенціал України загалом.

Спостерігаються процеси консолідації суб'єктів сільського господарства Львівської області в напрямі великого товарного сільськогосподарського виробництва, спеціалізація якого в 2013-2017 рр. встановлювалася спонтанно й хаотично. Так, під впливом мінливої ситуації на ринку сільськогосподарської продукції зменшився внесок тваринництва у виробництві валової продукції сільського господарства Львівської області. Низький рівень витрат на оплату праці у сільському господарстві, зниження рівня рентабельності реалізації сільськогосподарської продукції, сповільнення процесів інвестування в діяльність суб'єктів сільського господарства Львівської області також характеризують умови бізнес-клімату регіону.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямі є формування регіонального механізму стратегічного управління в усіх ланках сільськогосподарського виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції з урахуванням природо-кліматичних умов Львівської області та ринкових завдань, які суб'єкти сільського господарства ставлять перед собою.

Список бібліографічних посилань

1. Антонюк Г. Я., Панюра Я. Й. Проблеми розвитку АПК на сільських територіях Львівщини. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2013. Вип. 6. С. 220-228.
2. Березівський З. П., Березівська О. Я. Стан і перспективи економічного розвитку агропромислового комплексу Львівської області. *Аграрна економіка*. 2014. Т. 7. № 1-2. С. 54-59.
3. Вислободська Г. П. Стан ринку виробничих сільськогосподарських послуг Львівської області. *Агросвіт*. 2016. № 11. С. 57-62.
4. До 50% світового врожаю втрачається через шкідників - експерт. URL: <https://superagronom.com/news/2838-do-50-vrojajiv-vtrachayetsya-cherez-shkidnikiv-ekspert> (дата звернення: 03.01.2019).
5. Експрес-випуски ГУСуЛО. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/report/express_2009.php?ind_page=express (дата звернення: 03.01.2019).
6. Кузьо Р. М. Сучасний стан регіонального ринку продукції сільського господарства України на прикладі Львівської області. *Економіка та держава*. 2015. № 6. С. 129-132.
7. Пирожок О. Чим живуть регіони // Львівщина – «фабрика Європи». *AgroPortal*. 2016. URL : <http://agroportal.ua/ua/publishing/analitika/chem-zhivut-regiony-lvovshchina-fabrika-evropy/#> (дата звернення: 04.01.2019).
8. Прокопович-Павлюк І. В. Проблеми та перспективи розвитку сільського господарства Львівщини. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. № 21.9. С. 99-103.
9. Розвиток малих аграрних підприємств у ринковому інституційному середовищі: індикатори та ефективність // Лупенко Ю. О., Шпикуляк О. Г., Малік М. Й. та ін. ; за ред. О. Г. Шпикуляка. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2017. 204 с.
10. Розвиток форм господарювання в сільському господарстві: проблеми і рішення : наукова доповідь / Ю. О. Лупенко, В. Я. Месель-Веселяк, О. Г. Шпикуляк та ін. ; за ред. Ю. О. Лупенка. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2018. 54 с.
11. Сільське господарство Львівської області : статистичний збірник. URL: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.01.2019).
12. Сільське господарство України : статистичний збірник. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.01.2019).
13. Сільськогосподарська спеціалізація та динаміка аграрного виробництва у Львівській області / Кіцинюк Ю., Параняк Р. П., Вовк М. В., Петрунів В. В. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*. 2017. Т. 19. № 79. С. 183-188.
14. Статистична інформація : ГУСуЛО. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/inf_2009.php?ind_page=si (дата звернення: 03.01.2019).
15. Статистична інформація : Держстат України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.01.2019).
16. Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року. URL: http://dfrr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/05/146_dod_Strategiya_2020.pdf (дата звернення: 03.01.2019).
17. Sarna, A. (2014). The transformation of agriculture in Ukraine: From collective farms to agroholdings. *OSW COMMENTARY*, 127, 1-11. Retrieved from https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/commentary_127.pdf
18. Vlokh, V. G. (2010). History of selection of potato in the Western region of Ukraine. *Ukrainian Journal of Physical Optics*, 11(1), 35-45.
19. Vovk, S. (2015). Conditions for the development of ecological agriculture in Western Ukraine against Polish experience. *Acta Sci. Pol. Zootechnica*, 14(2), 23-32.
20. The Oakland Institute. (2014, December). The corporate takeover of Ukrainian agriculture. *Country Fact Sheet*. Retrieved from https://www.oaklandinstitute.org/sites/oaklandinstitute.org/files/Brief_CorporateTakeoverofUkraine_0.pdf.

References

1. Antoniuk, H.Ya. & Paniura, Ya.Y. (2013). Problemy rozvytku APK na silskykh terytoriiakh Lvivshchyny [The problems of agro-Industry development in rural areas of Lviv region]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, 6, pp. 220-228 [In Ukrainian].
2. Berezivskiyi, Z.P. & Berezivska, O.Ya. (2014). Stan i perspektyvy ekonomichnoho rozvytku ahropromyslovoho kompleksu Lvivskoi oblasti [Status and prospects for economic development agroindustrial complex of Lviv region]. *Ahrarna ekonomik, Vol. 7, 1-2, pp. 54-59* [In Ukrainian].
3. Vyslobodska, H.P. (2016). Stan rynku vyrobnychkykh silskohospodarskykh posluh Lvivskoi oblasti [State and prospects of the market production of agricultural services Lviv region]. *Ahrosvit*, 11, pp. 57-62 [In Ukrainian].
4. Do 50% svitovoho vrozhaiu vtrachaietsia cherez shkidnykiv - ekspert [Up to 50% of the world crop is lost due to pests - expert]. (n.d.). Retrieved from: <https://superagronom.com/news/2838-do-50-vrojajiv-vtrachayetsya-cherez-shkidnikiv-ekspert> [In Ukrainian].
5. Ekspres-vypusky HUSuLO [News releases of the Main Statistical Office in Lviv region]. (2009). Retrieved from: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/report/express_2009.php?ind_page=express [In Ukrainian].
6. Kuzo, R.M. (2015). Suchasnyi stan rehionalnoho rynku produktsii silskoho hospodarstva Ukrainy na prykladi Lvivskoi oblasti [The current state of the regional agricultural market of Ukraine at example of Lviv region]. *Ekonomika ta derzhava*, 6, pp. 129-132 [In Ukrainian].
7. Pyrozok, O. (2016). Chym zhyvut rehiony // Lvivshchyna – “fabryka Yevropy” [How the regions live // Lviv region - “European factory”]. *AgroPortal*. Retrieved from: <http://agroportal.ua/ua/publishing/analitika/chem-zhivut-regiony-lvovshchina-fabrika-evropy/#> [In Ukrainian].
8. Prokopovych-Pavliuk, I.V. (2011). Problemy ta perspektyvy rozvytku silskoho hospodarstva Lvivshchyny [Problems and prospects of agricultural development of Lviv region]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 21.9, pp. 99-103 [In Ukrainian].
9. Lupenko, Yu.O., Shpykuliak, O.H., Malik, M.Y., et al. (2017). *Rozvytok malykh ahrarnykh pidpriemstv u rynkovomu instytutsiinomu seredovyshchi: indykatory ta efektyvnist [Development of small agrarian enterprises in the market institutional environment: indicators and effectiveness]*. O.H. Shpykuliak (Ed.). Kyiv: NNTS “IAE” [In Ukrainian].
10. Lupenko, Yu.O., Mesel-Veseliak, V.Ya., Shpykuliak, O.H., et al. (2018). *Rozvytok form hospodariuvannia v silskomu hospodarstvi: problemy i rishennia : naukova dopovid [Development of management forms in agriculture: problems and solutions: scientific report]*. Yu.O. Lupenko (Ed.). Kyiv: NNTS “IAE” [In Ukrainian].
11. Silske hospodarstvo Lvivskoi oblasti: statystychny zbirnyk [Agriculture of Lviv region: statistical collection]. Retrieved from: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/> [In Ukrainian].
12. Silske hospodarstvo Ukrainy: statystychny zbirnyk [Agriculture of Ukraine: statistical collection]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [In Ukrainian].
13. Kitsyniuk, Yu., Paraniak, R.P., Vovk, M.V., & Petruniv, V.V. (2017). Silskohospodarska spetsializatsiia ta dynamika ahrarnoho vyrobnytstva u Lvivskii oblasti [Agricultural specialization and dynamics of agrarian production in Lviv region]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnolohii imeni S.Z. Gzhytskoho*, Vol. 19, 79, pp. 183-188 [In Ukrainian].
14. Statystychna informatsiia [Statistical Information]. *HUSuLO*. Retrieved from: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/> [In Ukrainian].
15. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy [State Statistical Service of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [In Ukrainian].
16. Stratehiia rozvytku Lvivskoi oblasti na period do 2020 roku [Regional development strategy of Lviv region for the period until 2020]. (2016). Retrieved from: http://dfrr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/05/146_dod_Strategiya_2020.pdf [In Ukrainian].

17. Sarna, A. (2014). The transformation of agriculture in Ukraine: From collective farms to agrohholdings. *OSW COMMENTARY*, 127, pp. 1-11. Retrieved from https://www.osw.waw.pl/sites/default/files/commentary_127.pdf [In English].

18. Vlokh, V.G. (2010). History of selection of potato in the Western region of Ukraine. *Ukrainian Journal of Physical Optics*, 11 (1), pp. 35-45 [In English].

19. Vovk, S. (2015). Conditions for the development of ecological agriculture in Western Ukraine against Polish experience. *Acta Sci. Pol. Zootechnica*, 14 (2), pp. 23-32 [In English].

20. The corporate takeover of Ukrainian agriculture. Country Fact Sheet. (2014). *The Oakland Institute*. Retrieved from: https://www.oaklandinstitute.org/sites/oaklandinstitute.org/files/Brief_CorporateTakeoverofUkraine_0.pdf [In English].

Pavlik I.Ye. Evaluation of agricultural entities' activity in Lviv region

The purpose of the article is to study effectiveness of agricultural entities on an example of highly urbanized region of Ukraine, in particular Lviv region, economy of which is oriented on the service sector, as well as to identify the main trends and problems of development of local agricultural entities.

Research methods. In the research process were used the following methods: dialectical method of cognition (for analyzing recent research by scholars on problems of development of agricultural enterprises in highly urbanized regions of Ukraine, as well as in relation to foreign experience); methods of analysis, analogy, comparison and synthesis (for assessing the current state and development of the research object).

Research results. The assessment of agricultural entities performance indicators on an example of Lviv region in the period between 2013 and 2017 was carried out. The main tendencies and problems of development of agricultural enterprises in highly urbanized regions of Ukraine, economies of which are oriented on the sphere of services, were determined.

Elements of scientific novelty. There were further developed theoretical positions on concerning an assessment of the effectiveness of agricultural entities in highly urbanized regions of the state, economies of which are oriented to the service sector.

Practical significance. Developed theoretical and methodological positions make up a methodological basis for forming of a regional mechanism of strategic management in all branches of agricultural production and sales considering environmental and climate conditions of Lviv region and market objectives, which agricultural entities are faced. *Tabl.: 3. Figs.: 2. Refs.: 18.*

Keywords: gross regional product; efficiency; investment; Lviv region; agriculture; profitability; net profit.

Pavlik Iryna Yevhenivna – post-graduate student of the department of accounting and audit of the economic faculty, Ivan Franko National University of Lviv (18, Svobody str., Lviv)

Email: ira_pavlik@ukr.net

Павлик И.Е. Оценка деятельности субъектов хозяйствования аграрной сферы Львовской области

Цель статьи - исследовать деятельность субъектов сельского хозяйства на примере высокоурбанизированного региона Украины - Львовской области, экономика которой ориентирована на сферу услуг, а также определить основные тенденции и проблемы развития местных сельскохозяйственных предприятий.

Методика исследования. Использован диалектический метод познания для анализа последних исследований ученых по проблематике развития сельскохозяйственных предприятий в высокоурбанизированных регионах Украины, а также относительно зарубежного опыта; методы анализа, аналогии, сравнения и синтеза в оценке современного состояния и развития объекта исследования.

Результаты исследования. Проведена оценка показателей эффективности деятельности субъектов сельского хозяйства на примере Львовской области за 2013-2017 гг. Определены основные тенденции и проблемы развития сельскохозяйственных предприятий в высокоурбанизированных регионах Украины, экономика которых ориентирована на сферу услуг.

Элементы научной новизны. Получили дальнейшее развитие теоретические положения по оценке эффективности деятельности субъектов сельского хозяйства в высокоурбанизированных регионах государства, экономика которых ориентирована на сферу услуг.

Практическая значимость. Результаты проведенной оценки показателей эффективности деятельности субъектов сельского хозяйства на примере Львовской области составляют методологическую базу формирования регионального механизма стратегического управления во всех звеньях сельскохозяйственного производства и реализации сельскохозяйственной продукции с учетом природно-климатических условий Львовской области и рыночных задач, которые субъекты сельского хозяйства ставят перед собой. *Табл.: 3. Илл.: 2. Библиогр.: 18.*

Ключевые слова: валовой региональный продукт; эффективность; инвестиции; Львовская область; сельское хозяйство; рентабельность; чистая прибыль.

Павлик Ирина Евгеньевна - аспирант кафедры учёта и аудита экономического факультета, Львовский национальный университет имени Ивана Франко (г. Львов, проспект Свободы, 18).

e-mail: ira_pavlik@ukr.net

Стаття надійшла до редакції 27.02.2019 р.

Фахове рецензування: 28.03.2019 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Павлік І. Є. Оцінка діяльності суб'єктів господарювання аграрної сфери Львівщини. *Економіка АПК*. 2019. № 4. С. 116 – 123.

* * *